

Yttrande av Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Gemensamma miniminormer för arbetslöshetsförsäkring i EU-medlemsstaterna – ett konkret steg i riktning mot ett effektivt genomförande av den europeiska pelaren för sociala rättigheter

(yttrande på eget initiativ)

(2020/C 97/05)

Föredragande: **Oliver RÖPKE**

Beslut av EESK:s plenarförsamling	15.3.2018
Rättslig grund	Artikel 32.2 i arbetsordningen Yttrande på eget initiativ
Ansvarig sektion	Sektionen för sysselsättning, sociala frågor och medborgarna
Antagande av sektionen	15.11.2019
Antagande vid plenarsessionen	11.12.2019
Plenarsession nr	548
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	141/65/14

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Vid EU:s sociala toppmöte i Göteborg den 17 november 2017 proklamerades högtidligt den **europeiska pelaren för sociala rättigheter**. För att förverkliga pelaren måste EU och medlemsstaterna vidta konkreta åtgärder för ett effektivt genomförande.

1.2 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) hänvisar till **princip 13 i pelaren om arbetslöshetsförmåner**: Enligt den har arbetslösa rätt till lämpligt aktiveringsstöd från offentliga arbetsförmedlingar för att komma in på eller tillbaka till arbetsmarknaden samt **skäliga arbetslöshetsförmåner under en rimlig tid** i enlighet med inbetalda avgifter och nationella kvalifikationsregler. Förmånerna får inte utgöra ett negativt incitament för snabb återgång till sysselsättning.

1.3 Arbetslöshetsförsäkringen utgör – trots olika nationella utformningar – en central del av alla medlemsstaters sociala trygghetssystem. EESK håller med kommissionen om att **förbättrade standarder** i medlemsstaternas **arbetslöshetsförsäkringssystem möjliggör bättre fungerande arbetsmarknader** och att medlemsstater med generösare arbetslöshetsförsäkringssystem och högre utgifter för en aktiv arbetsmarknadspolitik och aktiva arbetsmarknadsåtgärder lyckas bättre med att varaktigt få tillbaka arbetslösa på arbetsmarknaden ⁽¹⁾. Samtidigt betonar EESK den viktiga rollen som automatisk stabilisator.

1.4 För närvarande finns det stora skillnader mellan medlemsstaterna när det gäller arbetslöshetsförmåner. EESK hänvisar till den gemensamma sysselsättningsrapporten för 2019, enligt vilken det för att stödja arbetssökande vid övergångar på arbetsmarknaden är **avgörande** att under en rimlig tidsperiod ge tillräckliga arbetslöshetsförmåner som alla arbetstagare har tillgång till och som åtföljs av effektiva arbetsmarknadsåtgärder ⁽²⁾.

1.5 EESK upprepar sin efterlysning av höga sysselsättningsnormer och sociala normer ⁽³⁾ och rekommenderar därför att man fastställer **mål** för arbetslöshetsförmånerna i medlemsstaterna. Mål bör fastställas för **nettoersättningsnivå**, **ersättningsperiod** och **täckningsgrad**. EESK rekommenderar också mål för **fortbildning och aktivering**.

⁽¹⁾ EU:s planeringstermin – Faktablad – Arbetslöshetsförmåner – 2017.

⁽²⁾ COM(2018) 761 final, 21.11.2018, rådet (sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor), ST 7619 20 INIT, 19, 15.3.2019.

⁽³⁾ EUT C 62, 15.2.2019, s. 165.

1.6 Som ett första steg bör mål för arbetslöshetsförmåner fastställas och övervakas i en **riktmärkningsprocess inom ramen för den europeiska planeringsterminen**. EESK upprepar sin rekommendation om att den europeiska pelaren för sociala rättigheter även bör påverka den ekonomiska styrningen i EU ⁽⁴⁾. Enligt EESK:s uppfattning bör de **landsspecifika rekommendationerna till medlemsstaterna** inom ramen för den europeiska planeringsterminen innehålla konkreta mål för **nettoersättningsnivå, ersättningsperiod** och **täckningsgrad** i fråga om arbetslöshetsförmåner samt för **fortbildning och aktivering**. De landsspecifika rekommendationerna utarbetas av kommissionen, antas av rådet och godkänns av Europeiska rådet.

1.7 **Grunden** för de landsspecifika rekommendationerna bör vara de integrerade riktlinjerna ⁽⁵⁾. Enligt **riktlinje 7 i 2018 års sysselsättningspolitiska riktlinjer** ⁽⁶⁾, **som bibehålls för 2019** ⁽⁷⁾, bör medlemsstaterna se till att de arbetslösa får **tillräckliga arbetslöshetsförmåner under en rimlig tidsperiod**, i överensstämmelse med deras inbetalade avgifter och med nationella regler för stödberättigande, men sådana förmåner bör inte utgöra ett negativt incitament för snabb återgång till sysselsättning.

1.8 Den europeiska pelaren för sociala rättigheter åtföljs av en social resultattavla som övervakar genomförandet av pelaren genom att följa tendenser och framsteg i medlemsstaterna och matar in dem i den europeiska planeringsterminen. EESK rekommenderar att även arbetslöshetsförmånerna i framtiden ska övervakas i den sociala resultattavlan. Dessutom rekommenderar kommittén en **riktmärkningsprocess för arbetslöshetsförmåner** som ett **komplement till den sociala resultattavlan**. EESK välkomnar därför uttryckligen kommissionens aktuella insatser för en riktmärkningsprocess för arbetslöshetsförmåner, men dessa insatser bör intensifieras och åtföljas av en permanent övervakningsprocess.

1.9 **Målet** med den föreslagna riktmärkningsprocessen för arbetslöshetsförmåner är **uppåtgående social konvergens i medlemsstaterna och bättre fungerande arbetsmarknader**. Riktmärkningsprocessen måste bygga på en analys av nuläget, som inte får vara summarisk eller skönmålande. Riktmärkningsprocessen får inte begränsas till övervakning och utvärdering. Medlemsstaterna bör genom analys av dem som gör bäst ifrån sig (**benchlearning**) lära sig av varandra och genomföra förbättringar (**benchaction**).

1.10 Riktmärkningsprocessen för arbetslöshetsförmåner bör styras av kommissionen, och riktmärkena bör fastställas med **ständigt och intensivt deltagande av arbetsmarknadens parter**.

1.11 **Sociala mål** måste med tiden leda till social konvergens. Det är viktigt att människor upplever att principerna i den europeiska pelaren för sociala rättigheter inte bara finns på papperet utan också genomförs i praktiken och att deras levnadsvillkor stegvis förbättras.

1.12 EESK rekommenderar att resultaten av riktmärkningsprocessen noggrant övervakas och utvärderas. Om framstegen mot de önskade effekterna inte är tillräckliga, bör ett rättsligt bindande instrument införas för att stödja och komplettera medlemsstaternas insatser för att modernisera arbetslöshetsförsäkringssystemen. Utöver en **rådsrekommendation** som vägledning för medlemsstaterna rekommenderar EESK ett **direktiv i enlighet med artikel 153 i EUF-fördraget för att fastställa rättsligt bindande miniminormer** för medlemsstaternas arbetslöshetsförsäkringssystem. Direktivet bör omfatta krav på EU-omfattande miniminormer för **nettoersättningsnivå, ersättningsperiod** och **täckningsgrad** i fråga om arbetslöshetsförmåner. EESK förespråkar också EU-omfattande miniminormer för **fortbildning och aktivering** inom ramen för arbetslöshetsförsäkringen.

1.13 De rättsligt bindande miniminormerna skulle börja tillämpas stegvis, och man bör fastställa en rimlig tidsperiod så att alla medlemsstater kan uppfylla de gemensamma normerna.

1.14 Såsom anges i artikel 153 i EUF-fördraget får detta inte i väsentlig grad påverka **medlemsstaternas erkända rätt att fastställa de grundläggande principerna för sina system för social trygghet** och den finansiella jämvikten i dessa. Denna princip bör respekteras oberoende av systemets form eller materiella innehåll i medlemsstaten. Medlemsstaterna skulle inte hindras från att utöva sin rätt enligt fördragen att bibehålla eller införa mera långtgående skyddsåtgärder. I detta

⁽⁴⁾ EUT C 81, 2.3.2018, s. 145.

⁽⁵⁾ EUT L 224, 5.9.2018, s. 4.

⁽⁶⁾ EUT L 224, 5.9.2018, s. 4.

⁽⁷⁾ EUT L 185, 11.7.2019, s. 44.

sammanhang måste särskild hänsyn tas till skillnaderna i organisationen av de nationella försäkringssystemen, arbetsmarknadsparternas deltagande samt finansieringen.

2. Utgångsläge och bakgrund till yttrandet

2.1 Efter de smärtsamma erfarenheterna av den ekonomiska och finansiella kris som bröt ut 2008 och den efterföljande instabiliteten växer nu ekonomin igen och arbetslösheten minskar. Den **nuvarande återhämtningen på arbetsmarknaderna** går dock inte lika snabbt för alla medlemsstater, regioner och befolkningsgrupper. EESK hänvisar i detta sammanhang till den gemensamma sysselsättningsrapporten för 2019 ⁽⁸⁾.

2.2 EESK delar rådets uppfattning att medlemsstaterna och EU bör ta itu med de sociala konsekvenserna av den ekonomiska och finansiella krisen och sträva efter att **bygga ett inkluderande samhälle**. Ojämlighet och diskriminering bör motverkas. Tillgång och möjligheter för alla bör säkerställas och fattigdom och social utestängning bör minskas, framför allt genom säkerställande av **väl fungerande arbetsmarknader och sociala trygghetssystem** ⁽⁹⁾.

2.3 EU har i **Europa 2020-strategin** fastställt målet att antalet personer som riskerar **fattigdom och social utestängning** ska minska med 20 miljoner fram till 2020. **Detta mål är långt ifrån uppnått**. Visserligen har vi sedan 2012 (då nästan 25 % av EU:s totala befolkning riskerade fattigdom eller social utestängning) sett kontinuerliga förbättringar, men EU står fortfarande inför enorma utmaningar. År 2018 riskerade knappt 22 % av EU:s befolkning fattigdom eller social utestängning ⁽¹⁰⁾.

2.4 **Arbetslöshetsförsäkringen** utgör en central del av alla medlemsstaters sociala trygghetssystem. Den erbjuder ett skyddsnät för arbetstagare om de skulle förlora sitt arbete och **skyddar mot fattigdom**. Samtidigt är arbetslöshetsförmånerna **automatiska stabilisatorer**, eftersom inkomsterna och därmed konsumtionen inte faller så starkt vid en allmän ökning av arbetslösheten. Ändamålsenliga och tillräckliga arbetslöshetsförmåner ger dessutom arbetstagarna möjlighet att hitta arbete som motsvarar deras förväntningar och kvalifikationer eller att omskola sig inom ramen för en aktiv arbetsmarknadspolitik.

2.5 I vissa medlemsstater har det sociala skyddet under de senaste åren försämrats till följd av krispolitiken. Många människor anser att deras sociala intressen och krav i allt högre grad inte skyddas i EU. Med brexit bryts för första gången tendensen till större europeisk integration. Denna utveckling måste ses som en varningssignal. För att framtidssäkra EU och återfå människornas förtroende anser EESK att **EU:s sociala dimension måste stärkas, vilket omfattar att man tar itu med andra aktuella utmaningar såsom klimatförändringar och digitalisering**. För detta behövs det på grundval av en stabil och hållbar ekonomi för alla **engagemang på alla nivåer**, däribland från medlemsstaterna, arbetsmarknadens parter och det civila samhällets aktörer ⁽¹¹⁾.

2.6 Vid EU:s sociala toppmöte i Göteborg den 17 november 2017 proklamerade Europaparlamentet, rådet och kommissionen högtidligt den **europeiska pelaren för sociala rättigheter**. För att förverkliga pelaren måste EU och medlemsstaterna vidta konkreta åtgärder för ett effektivt genomförande. Den nyvalda kommissionsordföranden Ursula von der Leyen tillkännager i de politiska riktlinjerna för kommissionen 2019–2024 en handlingsplan för ett fullständigt genomförande av pelaren. EESK vill med sitt förslag om mål för medlemsstaternas arbetslöshetsförmåner bidra till genomförandet av pelaren.

2.7 EESK hänvisar till **princip 13 i den europeiska pelaren för sociala rättigheter (arbetslöshetsförmåner)**: Arbetslösa har rätt till lämpligt aktiveringsstöd från offentliga arbetsförmedlingar för att komma in på eller tillbaka till arbetsmarknaden samt **skäliga arbetslöshetsförmåner under en rimlig tid** i enlighet med inbetalda avgifter och nationella kvalifikationsregler. Förmånerna får inte utgöra ett negativt incitament för snabb återgång till sysselsättning.

⁽⁸⁾ COM(2018) 761 final, 21.11.2018, rådet (sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor), ST 7619 20 INIT, 19, 15.3.2019.

⁽⁹⁾ EUT L 224, 5.9.2018, s. 4.

⁽¹⁰⁾ Eurostat, 16.10.2019.

⁽¹¹⁾ EUT C 262, 25.7.2018, s. 1.

2.8 I detta sammanhang hänvisar kommittén också till princip 17 i pelaren, enligt vilken **personer med funktionsnedsättning** har rätt till inkomststöd som säkerställer ett värdigt liv och tjänster som hjälper dem att delta på arbetsmarknaden och i samhället. När det gäller ersättningsperioden inom arbetslöshetsförsäkringen bör man beakta att det är betydligt svårare och kräver mer tid för personer med funktionsnedsättning att söka nytt arbete eller omskola sig.

2.9 Arbetslöshetsförsäkringen utgör en central del av alla medlemsstaters sociala trygghetssystem. De nationella bestämmelserna för arbetslöshetsförsäkringssystemen ser mycket olika ut, vad gäller såväl stödberättigande som belopp, ersättningsperiod och beräkningsmetod. EESK rekommenderar att man fastställer **mål för arbetslöshetsförmåner** inom ramen för den europeiska planeringsterminen. Dessutom hänvisar kommittén till att det är nödvändigt att trygga grundläggande sociala förmåner på grundval av gemensamma regler på EU-nivå⁽¹²⁾. EESK rekommenderar en löpande **utvärdering av riktmarksprocessen**. En **rådsrekommendation** skulle kunna ge upphov till och vägleda debatter och reformer i medlemsstaterna beträffande införandet av gemensamma miniminormer och möjliggöra samarbete mellan medlemsstaterna på detta område.

2.10 Om framstegen mot de önskade effekterna med tiden inte är tillräckliga, rekommenderar EESK ett **direktiv i enlighet med artikel 153 i EUF-fördraget** för att fastställa **rättsligt bindande miniminormer** för medlemsstaternas arbetslöshetsförsäkringssystem. Direktivet bör omfatta krav på EU-omfattande miniminormer för **nettoersättningsnivå, ersättningsperiod och täckningsgrad** i fråga om arbetslöshetsförmåner. EESK förespråkar också EU-omfattande miniminormer för **fortbildning och aktivering** inom ramen för arbetslöshetsförsäkringen. Minimikraven får inte hindra medlemsstaterna från att fastställa ambitiösare standarder (se punkt 16 i ingressen till den europeiska pelaren för sociala rättigheter). Befintliga standarder i medlemsstaterna får inte sänkas. EESK rekommenderar att fastställa minimikraven för medlemsstaternas arbetslöshetsförsäkringssystem tillsammans med en lämplig tillämpning av en **klausul om bevarande av skyddsnivån** (förbud mot att sänka skyddsnivån med anledning av att miniminormer införts). På så sätt beaktas EU:s mål att förbättra levnads- och arbetsvillkoren mellan medlemsstaterna med sikte på uppåtgående konvergens (artikel 151 i EUF-fördraget).

2.11 När det gäller stödet till arbetslösa personer bör man göra åtskillnad mellan sociala trygghetsförmåner (försäkringsförmåner) och socialt bistånd. Försäkringsförmåner grundas vanligen på avgifter och förutsätter en viss tjänstgöringstid. När det gäller socialt bistånd handlar det om ett icke avgiftsfinansierat – utan skattefinansierat – försörjningsstöd till personer som inte kan försörja sig på egen hand, och det omfattas av behovsprövning. **I detta yttrande på eget initiativ behandlar EESK sociala trygghetsförmåner.**

2.12 Inom ramen för debatten om att fördjupa Ekonomiska och monetära unionen föreslår kommissionen att man ska inrätta en **stabiliseringsfunktion för euroområdet** (med möjlighet för medlemsstater utanför euroområdet att delta) som ska göra det möjligt att i framtiden reagera bättre på asymmetriska chocker. Som ett möjligt alternativ för en stabiliseringsfunktion nämner kommissionen inrättandet av ett **uropeiskt system för arbetslöshetsåterförsäkring** som en "återförsäkringsfond" för de nationella arbetslöshetsförsäkringssystemen⁽¹³⁾. Detta finanspolitiska förslag, som nu är mycket omdebatterat, bör **tydligt särskiljas från detta yttrande på eget initiativ**, som utgör ett socialpolitiskt förslag för att stärka EU:s sociala dimension.

2.13 EESK har nyligen förespråkat att man ska undersöka **möjligheten att införa EU-omfattande minimistandarder för de nationella arbetslöshetssystemen**, bl.a. så att alla arbetssökande skulle ha rätt att erhålla ekonomiskt stöd⁽¹⁴⁾. Med detta yttrande fullgör nu kommittén detta uppdrag.

3. Allmänna kommentarer

3.1 Enligt **riktlinje 7 i 2018 års sysselsättningspolitiska riktlinjer**⁽¹⁵⁾, som bibehålls för 2019⁽¹⁶⁾, bör medlemsstaterna sörja för att arbetslösa personer får tillräckliga arbetslöshetsförmåner under en rimlig tidsperiod, i överensstämmelse med deras inbetalade avgifter och med nationella regler för stödberättigande. Med denna rekommendation beaktas den europeiska pelaren för sociala rättigheter i de sysselsättningspolitiska riktlinjerna.

⁽¹²⁾ EUT C 13, 15.1.2016, s. 40.

⁽¹³⁾ COM(2017) 822 final, 6.12.2017.

⁽¹⁴⁾ EUT C 129, 11.4.2018, s. 7.

⁽¹⁵⁾ EUT L 224, 5.9.2018, s. 4.

⁽¹⁶⁾ EUT L 185, 11.7.2019, s. 44.

3.2 Att **minska** antalet människor som lever i eller riskerar **fattigdom och social utestängning** är ett av de fem målen i **Europa 2020-strategin** och ett av de 17 målen i FN:s **Agenda 2030 för hållbar utveckling**. Även genom den **sociala resultatavla** som införts i samband med den europeiska pelaren för sociala rättigheter övervakas tendenser och framsteg i medlemsstaterna när det gäller dem som lever i eller riskerar fattigdom eller social utestängning.

3.3 EESK hänvisar till kommissionens konstaterande att **ersättningsperioden** för arbetslöshetsförsäkringsförmåner har en direkt inverkan på de arbetslösas risk att drabbas av fattigdom. Medlemsstater med generösare arbetslöshetsförsäkringssystem och högre utgifter för en aktiv arbetsmarknadspolitik och aktiva arbetsmarknadsåtgärder lyckas bättre med att varaktigt få tillbaka arbetslösa på arbetsmarknaden ⁽¹⁷⁾. Det finns **stora skillnader** mellan medlemsstaterna. Den längsta ersättningsperioden för arbetslöshetsförmåner varierar från 90 dagar i Ungern till en obegränsad tid i Belgien ⁽¹⁸⁾.

3.4 EESK anser att de sociala trygghetsförmånerna måste vara utformade så att en rimlig levnadsstandard är tryggad om en risk såsom arbetslöshet skulle inträffa. Storleken på arbetslöshetsförsäkringsförmånen, dvs. **nettoersättningsnivån**, måste därför vara lämpligt. Även här finns det **stora skillnader** inom EU. Nettoersättningsnivån för en lågavlönad arbetstagare med kort arbetshistorik (ett år) sträcker sig från under 20 % av de tidigare (netto)inkomsterna i Ungern till omkring 90 % i Luxemburg ⁽¹⁹⁾.

3.5 Antalet arbetslösa som erhåller arbetslöshetsförsäkringsförmåner i förhållande till det totala antalet arbetslösa uttrycks genom **täckningsgraden**. Täckningsgraden uttrycks i förhållande till en viss tids arbetslöshet (t.ex. andelen arbetslösa som uppbär förmåner efter ett års arbetslöshet). Även här råder **stora skillnader** mellan medlemsstaterna. I genomsnitt uppgår andelen korttidsarbetslösa (personer som varit arbetslösa i mindre än ett år) som får arbetslöshetsersättning till enbart en tredjedel av de arbetslösa. Tyskland har med ca 63 % den högsta täckningsgraden. I motsats till detta ligger täckningsgraden betydligt under 15 % i Malta, Kroatien, Polen, Rumänien och Bulgarien ⁽²⁰⁾.

3.6 En låg täckningsgrad i en medlemsstat kan ha olika orsaker. En orsak är **ungdomsarbetslöshet**. Unga arbetslösa som inte lyckas komma in på arbetsmarknaden kan ofta inte förvärva rätt till förmåner eftersom de inte har fullgjort tillräckliga anställningsperioder. Arbetslösa ungdomar får därför ofta inga förmåner.

3.7 EESK betonar återigen att unga människors övergång från (skol)utbildning till arbetsmarknad är av avgörande betydelse. De måste ges största möjliga stöd för att sörja för en så snabb integration på arbetsmarknaden som möjligt.

3.8 Även arbetslöshetens längd påverkar täckningsgraden. Medan den genomsnittliga täckningsgraden för korttidsarbetslösa i EU uppgår till ungefär en tredjedel, är den lägre vid långtidsarbetslöshet, eftersom ersättningsperioden för arbetslöshetsförmåner är begränsad i de flesta medlemsstater. EESK rekommenderar att man fastställer ett mål för **täckningsgraden för korttidsarbetslösa** (personer som varit arbetslösa i mindre än ett år).

3.9 En annan orsak till en låg täckningsgrad är **nya anställningsformer samt atypisk och osäker anställning**, som gör det svårt att förvärva rätt till förmåner. Med hänvisning till den politiska överenskommelsen i rådet om en rekommendation om tillgång till socialt skydd för arbetstagare och egenföretagare efterlyser EESK en övergripande lösning angående erkännandet av socialförsäkringsrättigheter för personer som är verksamma i de nya anställningsformerna ⁽²¹⁾.

3.10 Enligt **princip 1 i den europeiska pelaren för sociala rättigheter** har var och en rätt till god, inkluderande utbildning och **livslångt lärande** för att bibehålla och tillägna sig färdigheter som tillåter att individen deltar fullt ut i samhället och framgångsrikt klarar övergångar på arbetsmarknaden. EESK förespråkar därför **mål för fortbildning och aktivering**, och uppberor sin åsikt att säkerställandet av att alla har rätt till livslångt lärande bör stå med på EU:s agenda ⁽²²⁾.

⁽¹⁷⁾ EU:s planeringstermin – Faktablad – Arbetslöshetsförmåner – 2017.

⁽¹⁸⁾ COM(2018) 761 final, 21.11.2018, rådet (sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor), ST 7619 20 INIT, 19, 15.3.2019.

⁽¹⁹⁾ COM(2018) 761 final, 21.11.2018, rådet (sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor), ST 7619 20 INIT, 19, 15.3.2019.

⁽²⁰⁾ COM(2018) 761 final, 21.11.2018, rådet (sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor), ST 7619 20 INIT, 19, 15.3.2019.

⁽²¹⁾ EUT C 129, 11.4.2018, s. 7.

⁽²²⁾ EUT C 237, 6.7.2018, s. 8 och EESK-yttrandena EUT C 14, 15.1.2020, s. 1 och EUT C 14, 15.1.2020, s. 46.

3.11 EESK håller med kommissionen om att förbättrade standarder i medlemsstaternas arbetslöshetsförsäkringssystem **möjliggör bättre fungerande arbetsmarknader**. Låga standarder innebär däremot inte nödvändigtvis lägre offentliga utgifter, eftersom arbetslösa som inte får några arbetslöshetsförsäkringsförmåner för det mesta får någon annan form av offentligt stöd (t.ex. arbetslöshetsunderstöd eller minimiinkomst). Såsom kommissionen anger är det rimligt att anta att merutgifterna för högre standarder i arbetslöshetsförsäkringen – tillsammans med en aktiv arbetsmarknadspolitik – inom relativt kort tid kommer att kompenseras genom ökad sysselsättning och högre skatteintäkter till följd av denna samt snabbare ekonomisk tillväxt ⁽²³⁾.

4. Särskilda kommentarer

4.1 För närvarande finns det stora skillnader mellan medlemsstaterna när det gäller arbetslöshetsförmåner. EESK hänvisar till den gemensamma sysselsättningsrapporten för 2019, enligt vilken det för att stödja arbetssökande vid övergångar på arbetsmarknaden är **avgörande att under en rimlig tidsperiod ge tillräckliga arbetslöshetsförmåner** som alla arbetstagare har tillgång till och som åtföljs av effektiva arbetsmarknadsåtgärder ⁽²⁴⁾.

4.2 EESK rekommenderar därför att man fastställer **mål** för medlemsstaternas arbetslöshetsförmåner. Mål bör fastställas för **nettoersättningsnivå, ersättningsperiod och täckningsgrad**. EESK rekommenderar också mål för **fortbildning och aktivering**.

4.3 EESK välkomnar uttryckligen kommissionens insatser för att bl.a. genomföra den europeiska pelaren för sociala rättigheter i den europeiska planeringsterminen och driva på en riktmärkningsprocess för förmånerna från de nationella arbetslöshetsförsäkringarna (bl.a. genom den gemensamma sysselsättningsrapporten). Riktmärkning betraktas med rätta som ett viktigt verktyg för att genomföra den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Dessa insatser bör intensifieras och åtföljas av en permanent övervakningsprocess. Riktmärkningsprocessen för arbetslöshetsförmåner måste ha som **mål** att bidra till en **uppåtgående social konvergens** i EU och **bättre fungerande arbetsmarknader**.

4.4 EESK anser att de **landsspecifika rekommendationerna** bör innehålla konkreta mål för **nettoersättningsnivå, ersättningsperiod och täckningsgrad** samt för **fortbildning och aktivering**. I detta sammanhang stöder kommittén kommissionens hållning att **mer generösa förmåner** måste gå hand i hand med en **motsvarande aktivering av de arbetslösa**.

4.5 **Den inre marknadens framgång** är till stor del beroende av arbetsmarknadernas och det sociala trygghetssystemets effektivitet och av de europeiska ekonomiernas förmåga att anpassa sig till chocker. På denna premis utarbetades Europa 2020-strategin som en strategi för att omvandla EU till en smart och hållbar ekonomi för alla i syfte att uppnå hög sysselsättning och produktivitet samt en stark social sammanhållning ⁽²⁵⁾. EESK påpekar att EU inte kommer att uppnå **Europa 2020-målet** att minska antalet personer som lever i eller riskerar fattigdom och social utestängning med 20 miljoner.

4.6 EESK anser att det **efter Europaparlamentsvalet den 23–26 maj 2019** måste vara en brådskande uppgift för den nybildade kommissionen att föreslå åtgärder för bättre fungerande arbetsmarknader och en uppåtgående social konvergens i medlemsstaterna. Det behövs också en ny strategi för EU:s sociala dimension efter 2020.

4.7 Medlemsstaterna diskuterar för närvarande **EU:s sociala dimension efter 2020**. Där ställs bland annat frågan vilka centrala aspekter som bör definiera den framtida sociala dimensionen ⁽²⁶⁾. EESK anser att **bättre fungerande arbetsmarknader** och **bekämpning av fattigdom och social utestängning** är centrala aspekter av EU:s sociala dimension efter 2020. Mål för medlemsstaternas arbetslöshetsförmåner skulle kunna ge ett viktigt bidrag till detta.

4.8 Sociala mål måste med tiden leda till social konvergens. Det är viktigt att människor upplever att rättigheter och principer såsom i den europeiska pelaren för sociala rättigheter inte bara finns på papperet utan också genomförs i praktiken och att deras levnadsvillkor stegvis förbättras.

⁽²³⁾ EU:s planeringstermin – Faktablad – Arbetslöshetsförmåner – 2017.

⁽²⁴⁾ COM(2018) 761 final, 21.11.2018, rådet (sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor), ST 7619 20 INIT, 19, 15.3.2019.

⁽²⁵⁾ COM(2018) 761 final, 21.11.2018, rådet (sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor), ST 7619 20 INIT, 19, 15.3.2019.

⁽²⁶⁾ Rådet (sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor), ST 6622 2019 INIT, 27.2.2019.

4.9 Om målen inom ramen för den europeiska planeringsterminen inte skulle få tillräcklig verkan, rekommenderar EESK med hänsyn till EU:s sociala dimension efter 2020 ett **direktiv i enlighet med artikel 153 i EUF-fördraget för att fastställa rättsligt bindande miniminormer** för medlemsstaternas arbetslöshetsförsäkringssystem. Direktivet bör omfatta krav på EU-omfattande miniminormer för **nettoersättningsnivå**, **ersättningsperiod** och **täckningsgrad** i fråga om arbetslöshetsförmåner. EESK förespråkar också EU-omfattande miniminormer för **fortbildning och aktivering** inom ramen för arbetslöshetsförsäkringen.

Bryssel den 11 december 2019.

Luca JAHIER
*Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*

BILAGA

Följande ändringsförslag avslogs under debatten, men fick minst en fjärdedel av rösterna (artikel 59.3 i arbetsordningen):

1. Punkt 1.12

Ändra enligt följande:

EESK rekommenderar att resultaten av riktmärkningsprocessen noggrant övervakas och utvärderas. Om framstegen mot de önskade effekterna inte är tillräckliga, bör ~~ett rättsligt bindande instrument~~ en bindande rättslig ram införas övervägas för att stödja och komplettera medlemsstaternas insatser för att modernisera arbetslöshetsförsäkringssystemen. Utöver en rådsrekommendation som vägledning för medlemsstaterna rekommenderar EESK att man överväger en bindande rättslig ram ~~ett direktiv i enlighet med artikel 153 i EUF-fördraget~~ för att fastställa rättsligt bindande miniminormer för medlemsstaternas arbetslöshetsförsäkringssystem. ~~Direktivet~~ Denna rättsliga ram bör omfatta krav på EU-omfattande miniminormer för **nettoersättningsnivå**, **ersättningsperiod** och **täckningsgrad** i fråga om arbetslöshetsförmåner. EESK förespråkar också EU-omfattande miniminormer för **fortbildning och aktivering** inom ramen för arbetslöshetsförsäkringen.

Resultat av omröstningen:

För: 64

Emot: 119

Nedlagda röster: 19

2. Punkt 2.10

Om framstegen mot de önskade effekterna, med tiden och efter noggrann övervakning och utvärdering av resultaten, inte är tillräckliga, rekommenderar EESK att man överväger ett direktiv i enlighet med artikel 153 i EUF-fördraget en bindande rättslig ram för att fastställa rättsligt bindande miniminormer för medlemsstaternas arbetslöshetsförsäkringssystem. ~~Direktivet~~ Denna rättsliga ram bör omfatta krav på EU-omfattande miniminormer för **nettoersättningsnivå**, **ersättningsperiod** och **täckningsgrad** i fråga om arbetslöshetsförmåner. EESK förespråkar också EU-omfattande miniminormer för **fortbildning och aktivering** inom ramen för arbetslöshetsförsäkringen. Minimikraven får inte hindra medlemsstaterna från att fastställa ambitiösare standarder (se punkt 16 i ingressen till den europeiska pelaren för sociala rättigheter). Befintliga standarder i medlemsstaterna får inte sänkas. EESK rekommenderar att fastställa minimikraven för medlemsstaternas arbetslöshetsförsäkringssystem tillsammans med en lämplig tillämpning av en **klausul om bevarande av skyddsnivån** (förbud mot att sänka skyddsnivån med anledning av att miniminormer införts). På så sätt beaktas EU:s mål att förbättra levnads- och arbetsvillkoren mellan medlemsstaterna med sikte på uppåtgående konvergens (artikel 151 i EUF-fördraget).

Resultat av omröstningen:

För: 63

Emot: 122

Nedlagda röster: 18

3. Punkt 4.9

Om mål inom ramen för den europeiska planeringsterminen, efter noggrann övervakning och utvärdering, inte skulle få tillräcklig verkan, rekommenderar EESK att man med hänsyn till EU:s sociala dimension efter 2020 överväger en ett direktiv i enlighet med artikel 153 i EUF-fördraget bindande rättslig ram för att fastställa rättsligt bindande miniminormer för medlemsstaternas arbetslöshetsförsäkringssystem. ~~Direktivet~~ Denna rättsliga ram bör omfatta krav på EU-omfattande miniminormer för **nettoersättningsnivå**, **ersättningsperiod** och **täckningsgrad** i fråga om arbetslöshetsförmåner. EESK förespråkar också EU-omfattande miniminormer för **fortbildning och aktivering** inom ramen för arbetslöshetsförsäkringen.

Resultat av omröstningen:

För: 63

Emot: 122

Nedlagda röster: 21
